

Jämställt medskapande

- utformning av offentliga miljöer i
samhällsplanering

Slutredovisning

HALLSTAHAMMARS
KOMMUN

Innehåll

1. Inledning.....	3
2. Projektbeskrivning.....	4
2:1 Redovisning genomförda åtgärder - Fyra delprojekt	4
2.1.1 Sociotopkartering av Östra Nibble.....	5
2.1.2 En Skolgård för Alla.....	6
2.1.3 En Skog för Lek och Lärande.....	7
2.1.4 UngDialog.....	7
3. Kompetenshöjande åtgärder	9
3.1 Utbildning tjänstepersoner och politiker	9
3.1.1 Första utbildningen	9
2.1.2 Andra utbildningen.....	9
3.2 Kompetenshöjande åtgärder för projektledning och projektmedarbetare.....	10
4. Metodstöd.....	11
5. Ändringar och avvikelser	12
6. Bilagor.....	13
Bilaga 1: Delprojekt 1 - En sociotopkartering över Östra Nibble.....	13
Bilaga 2: Delprojekt 2 - En Skolgård för Alla.....	13
Bilaga 3: Delprojekt 3 - En Skog för Lek och Lärande.....	13
Bilaga 4: Delprojekt 4 - UngDialog.....	13
Bilaga 5: Pilotprojektet: Alla får tycka till!.....	13
Bilaga 6: Metodstöd för jämställda och jämlika dialoger.....	13
Bilaga 7: Ekonomisk redovisning.....	13

1. Inledning

Med projektet *Jämställt medskapande – utformning av offentliga miljöer i samhällsplanering* avsåg Planavdelningen att arbeta strategiskt med att ta fram jämställdhetsintegrerade verktyg och sammanställa ett metodstöd som i fortsättningen ska kunna användas rutinmässigt vid dialoger. Det är av stor vikt att planavdelningen utarbetar metoder och skapar arenor för att föra dialog med barn och unga för att kunna involvera dem i samhällsplaneringen och säkerställa deras inflytande.

Syftet med projektet var att jämställdhetsintegrera planavdelningens dialogarbete, i det här skedet fokuserar vi på dialoger med barn och unga.

Målen med projektet var:

- 1) Ta fram och testa en rad jämställdhetsintegrerade dialogverktyg genom att genomföra en rad dialoger med barn och ungdomar.
- 2) Ta fram ett jämställdhetsintegrerat metodstöd som rutinmässigt ska kunna användas för att involvera barn och unga i samhällsplaneringen.
- 3) Beskriva konsekvenserna för flickor och pojkar, kvinnor och män, på åtgärderna.
- 4) Höja kompetensen inom jämställdhet hos planavdelningen.

2. Projektbeskrivning

Det strategiska arbetet är en förutsättning för att vi i förlängningen ska kunna ta fram de fysiska åtgärder som efterfrågas och är relevanta för flickor och pojkar. Projektet delades upp i tre delar. Alla delar av processen ledde fram mot målen och bidrog till att uppnå syftet.

1) Dialog

Del ett bestod i att ta fram och testa en rad jämställdhetsintegrerade dialogverktyg genom att genomföra en rad dialoger med barn och ungdomar i arbetet med att utveckla den offentliga miljön på Östra Nibble och i Hallstahammars centrum. Dialogerna genomfördes i fyra olika delprojekt som dokumenterades och utvärderades.

2) Kompetenshöjande åtgärder

Jämställdhetsarbetet handlar om att förändra och förbättra. Det kräver i sin tur bred förankring, tydligt ledarskap och kunskap. För att projektet skulle få maximalt genomslag och god hållbarhet genomfördes en särskild del för kompetenshöjande åtgärder för tjänstemän och politiker.

3) Metodstöd

Metodstödet baseras på erfarenheter och kunskaper vunna inom del ett av projektet och är ett steg närmare att jämställdhetsintegrera Planavdelningens dialogarbete. Metodstödet förser oss med lite kort information om varför och hur vi kan genomföra mer inkluderande dialoger, om jämställdhet och barnperspektiv och inte minst exempel på metoder som går att tillämpa i olika sammanhang.

Jämställdhetskonsult Torbjörn Messing anlätades som processtöd i jämställdhetsarbetet.

2:1 Redovisning genomförda åtgärder - Fyra delprojekt

Med projektet *Jämställt medskapande – utformning av offentliga miljöer i samhällsplanering* avsåg Planavdelningen att arbeta strategiskt med att ta fram jämställdhetsintegrerade verktyg och sammanställa ett metodstöd som i fortsättningen ska kunna användas rutinmässigt vid dialoger. Det är av stor vikt att planavdelningen utarbetar metoder och skapar arenor för att föra dialog med barn och unga för att kunna involvera dem i samhällsplaneringen och säkerställa deras inflytande.

Det strategiska arbetet är en förutsättning för att vi i förlängningen ska kunna ta fram de fysiska åtgärder som efterfrågas och är relevanta för flickor och pojkar. Projektet Jämställt Medskapande består av ett antal separata delprojekt; där vi har utformat dialoger vars

långsiktiga mål är att bidra till projektets syfte samtidigt som delprojekten har kortsiktiga målsättningar kopplade till den fysiska miljön.

De fyra delprojekten bestod av:

- En sociotopkartering av Östra Nibble
- Skolprojektet "En skolgård för alla"
- Förskoleprojektet "En skog för lek och lärande"
- UngDialog – ungdomarnas vision för Hallstahammars centrum

Delprojekten redovisas i separata delprojektsrapporter, bilaga 1-4. Här nedan presenteras delprojekten mycket kort; syfte och mål, vilka resultat som uppnåddes, hur resultaten förhåller sig till projektets syfte och kortfattat om hur projektet spridits. Varje delprojekts syfte och mål ligger i linje med huvudprojektets, och ska på så vis bidra till att uppnå projektets övergripande syfte – att jämställdhetsintegrera planavdelningens dialogarbete.

2.1.1 Sociotopkartering av Östra Nibble

Sociotopkarteringen syftade till att kartlägga grönytor och utemiljöer från en social och kulturell synvinkel där dialogen med invånarna stod i fokus. Karteringen bestod av en så kallad brukarvärdering och en expertvärdering. Fokus i projektet låg på medskapande, vilket innebär att skapa nya lösningar *med* människor och inte enbart *för* människor. Delprojektet innefattade en intersektionell och normkritisk ansats.

Målet med delprojektet var dels att utveckla och utvärdera lämpliga dialogverktyg som sedan skulle ingå i metodstödet, dels att synliggöra rådande förhållanden på Östra Nibble som en del i ett framtida planeringunderlag.

Delprojektet resulterade i att fyra olika former av invånardialoger, med fyra olika målgrupper, testades. I dialogerna kunde vi fånga upp och förstå hur kvinnor och män, flickor och pojkar, på Östra Nibble värderar, upplever och använder sin utemiljö. Vi kunde beskriva konsekvenserna för kvinnor och män, flickor och pojkar, av rådande förhållanden och behov av förändring.

Delprojektet har spridits genom kommunens egna kommunikationskanaler; projektet har inneburit att olika verksamheter inom kommunen har inlett en samverkan som tidigare var

obefintlig, projektet presenterades vid en regional spridningskonferens i maj 2016 och lärdomar och erfarenheter från arbetet finns med i metodstödet som sprids till andra kommuner.

Arbetet med sociotopkarteringen har gett stor behållning och kunskap för både medarbetare på planavdelningen och även förtroendevalda av vikten att tillämpa ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv på planeringsunderlag. I sociotopkarteringen kom togs det fram en akut bristlista med fysiska åtgärder som omgående måste åtgärdas för att dessa grupper ansåg att det bidrog till otrygghet, försämrade trivseln eller tillgängligheten. Vidare gav sociotopkarteringen ett omfattande planeringsunderlag som kan användas när Östra Nibble, som är ett nedgången miljonprojektområde, nu ska rustas upp.

2.1.2 En Skolgård för Alla

I projektet *En Skolgård för Alla* arbetade planavdelningen tillsammans med Nibbleskolan för att fånga upp flickors och pojkars upplevelser av skolgården och närmiljön runt Nibbleskolan samt samla in deras idéer kring förbättringar. Genom det här arbetet testades en metod för att involvera låg- och mellanstadiebarn i samhällsplaneringen.

Syftet med delprojektet var att testa metoden, som bestod av flera steg, för att samla in flickors och pojkars upplevelser av närmiljön runt Nibbleskolan, öka graden av trygghet samt hämta in deras idéer kring förbättringar.

Det övergripande målet var att genomföra två dialoger med tre årskurser, samt miljörådet, på Nibbleskolan för att uppnå syftet. Utvärderingen av dialogerna bidrog till det metodstöd som togs fram. Det sista delmålet var att beskriva konsekvenserna för flickor och pojkar av de förslag på åtgärder som kom in av dialogerna i en könskonsekvensbeskrivning.

En metod inspirerad av *Barnkartor i GIS* togs fram. Metoden innehöll bland annat en kartövning där barnen enkelt kunde markera platser på en karta och tycka till och en vandring där flickorna och pojkarna kunde beskriva hur de upplevde miljön. Kartövningen bestod av en webb-applikation i GIS som är utvecklad av Hallstahammars kommuns GIS-team. Metoden och resultatet av dialogerna utvärderades utifrån en genusanalys.

Delprojektet spreds i kommunens kommunikationskanaler, media rapporterade om projektet, delprojektet presenterades vid spridningskonferensen i maj 2016, delprojektet presenterades för Kommunfullmäktige och lärdomar och erfarenheter från arbetet finns med i metodstödet som sprids till andra kommuner.

2.1.3 En Skog för Lek och Lärande

I projektet *En skog för lek och lärande* har vi arbetat tillsammans med Trollsländans förskola för att låta barnen vara med och påverka sin närmiljö, och på så sätt testa en metod till att involvera yngre barn i samhällsplaneringen. I det här fallet handlade det om en skogsdunge som ligger intill förskolan där de femåriga barnen i dialog med kommunens Planavdelning fick föra fram sina idéer om hur möjligheten till naturlek kunde förbättras.

Syftet var att, utifrån flickornas och pojkarnas perspektiv, ta reda på hur möjligheten till naturlek kunde förbättras i skogsdungen intill Trollsländans förskola.

Det övergripande målet var att genomföra en dialog, i tre steg, med femårsgruppen på Trollsländans förskola för att uppnå syftet. Målet låg inom ramen för huvudprojektet Jämställt Medskapande där det första målet var att ta fram och testa en jämställdhetsintegrerade dialogverktyg genom att genomföra dialoger med barn och ungdomar i arbetet med att utveckla den offentliga miljön på Östra Nibble. Det sista delmålet var att beskriva konsekvenserna för flickor och pojkar av de förslag på åtgärder som kommer in av dialogerna i en könskonsekvensbeskrivning.

Metoden som togs fram för dialog med yngre barn i samverkan med förskolan innehöll ett moment där barnen fick fota utomhusmiljön och i nästa steg berätta om sina idéer utifrån sina egna bilder. Metoden utvecklades utifrån de kunskaper och erfarenheter som vi drog i pilotprojektet Alla får Tycka till!. Dialogen resulterade i en hinderbana i skogsdungen som tog tillvara på barnens egna idéer om aktiviteter och även pedagogerna idéer om bland annat sago- och matteinspiration.

En del i delprojektets spridning var att barnens bilder sattes upp till en utställning som berättade om projektet i kommunhuset foajé där det anordnades vernissage innan jul 2015. Flera olika mediakanaler besökte vernissagen. Delprojektet spreds liksom de övriga delprojekten i kommunens kommunikationskanaler, media rapporterade om projektet, delprojektet presenterade vid spridningskonferensen i maj 2016, delprojektet presenterades för Kommunfullmäktige och lärdomar och erfarenheter från arbetet finns med i metodstödet som sprids till andra kommuner.

2.1.4 UngDialog

Hallstammars kommun har i projektet *UngDialog om centrum* arbetat för att öka ungdomars inflytande i samhällsplaneringen. Fokus för dialogen har varit Hallstahammars centrum, vilket var en förändring från den ursprungliga planen där samtliga dialoger skulle ske för att utveckla den offentliga miljön på Östra Nibble. Dialogen genomfördes i två delar, en filmdialog och en

informationskampanj för ökat deltagande i en allmän dialog i form av ett webbaserat kartverktyg.

Syftet med dialogen var att få ett jämställt kunskapsunderlag och på ett jämställt sätt fånga in synpunkter från ungdomarna som skulle ligga till grund för utformning av ett planförslag för centrum. Vi fokuserade särskilt på att inkludera tjejer i det här projektet eftersom unga tjejer haft lågt inflytande i utformningen av den offentliga miljön i Hallstahammar.

Det övergripande målet var att skapa ett centrum för alla där även tjejerna och killarna hade en given plats och fått vara en del i planeringen. Målet med delprojektet var också, i linje med huvudprojektet, att ta fram jämställdhetsintegrerade dialogverktyg som skulle kunna användas och fortsätta utvecklas i kommande arbete.

Dialogerna resulterade i att vi nådde betydligt fler ungdomar än vad vi traditionellt sett nått. I webb-dialogen lyckades vi med en någotsånär jämställt deltagande, troligtvis då vi ansträngde oss att nå både tjejer och killar. I jämförelse med gruppen unga vuxna, där gjorde vi inga särskilda satsningar för att få ett jämställt deltagande vilket också resulterade i ett mycket ojämnt deltagande mellan könen.

Delprojektet resulterade även i en sex minuter lång film som producerades, filmades och redigerades av en grupp ungdomar från fritidsgården. I filmen beskriver flickorna och pojkarna lite om av sin vision, vad de saknar och sin upplevelse av centrum.

Länstidningen gjorde ett reportage om dialogerna om centrum. Förövrigt så spreds delprojektet i kommunens kommunikationskanaler, delprojektet presenterade vid spridningskonferensen i maj 2016, delprojektet presenterades för Kommunfullmäktige och lärdomar och erfarenheter från arbetet finns med i metodstödet som sprids till andra kommuner. Samtliga delprojekt går även att läsa om på kommunens hemsida www.hallstahammar.se/jamstalltmedskapande

3. Kompetenshöjande åtgärder

En av de stora behållningarna med projektet har varit att kunskapen om jämställdhet i kommunen generellt och på Planavdelningen specifikt har ökat markant. Från att jämställdhetsfrågor i princip lyste med sin frånvaro har det blivit en given del i det i det ordinarie planarbetet under det senaste året.

3.1 Utbildning tjänstepersoner och politiker

En utbildning i två delar, två förmiddagar från klockan 8 till 12, anordnades för tjänstepersoner och politiker. Avsikten med utbildningen att skapa en gemensam förståelse och försäkra sig om att det fanns en minimumnivå av kunskap om jämställdhet.

3.1.1 Första utbildningen

Den 11 maj, kl 8. – 12, genomförde Torbjörn Messing en jämställdhetsutbildning för politiker och tjänstepersoner. Utbildningen gick under rubriken ”Vad är problemet?” och handlade om grundläggande förståelse för jämställdhet, där även normer och normkritik som metod togs upp. Det var 56 deltagare med på utbildningen bestående av politiker från kommunstyrelsen och tekniska nämnden, samt tjänstepersoner från Planavdelningen och Beställaravdelningen, och även chef och arbetsledare från Driftavdelningen.

Deltagarna fick i hemläxa att göra en normkritisk spaning. De skulle tänka ut om de hade upplevt att människor blivit sorterade efter kön, etnicitet, funktionshinder eller annat. En guldstjärna fick de som upptäckte mönster i sitt eget bemötande eller den egna verksamheten.

2.1.2 Andra utbildningen

Ett andra utbildningstillfälle ägde rum den 14 september, kl 8. – 12, under rubriken Jämställdhet – framåt och bakåt. 51 tjänstepersoner och politiker deltog. Utbildningen

Första halvan utbildade Torbjörn Messing i strategin jämställdhetsintegrering. Andra halvan av utbildningen tog historikerna Niklas Ulfvebrand och Rebecca Svensson med oss på en bussresa genom Hallstahammars och rakt igenom det moderna svenska samhällsprojektet och ”den svenska modellen”. Utbildningsdeltagarna fick ta del av 1900-talets fascinerande historia då det svenska välfärdssystemet byggdes upp. Under den här tiden formades många idéer och myter om köns olika roller, om svenskar och svenskhet samt den svenska kulturen.

3.2 Kompetenshöjande åtgärder för projektledning och projektmedarbetare

Projektmedarbetarna har även de utbildats. Projektledaren och planchefen, samt en medarbetare som slutat, har gått SKL´s utbildning *Leda och Styra för hållbar jämställdhet* (2+1 dag), projektledaren har gått en JGL-utbildning (2+1 dag), varit på SKL´s nätverksträffar för jämställdhet samt Nordiskt Forum 2014. Projektledaren och Planchefen deltog i Jämställdhetsdagarna i Malmö i januari 2016.

4. Metodstöd

Utifrån de dialoger och dialogverktyg som testats i delprojekten så har ett metodstöd sammanställts. Ett första mål med metodstödet var att jämställdhetsintegrera Planavdelningens dialogarbete. I det här skedet fokuserar vi på barn och ungdomar. Förhoppningen med metodmaterialet är att det kan ge bonuseffekter till avdelningens övriga arbete och kommunens särskilda satsning på medborgardialog.

Metodstödet är ett steg närmare att jämställdhetsintegrera Planavdelningens dialogarbete. Metodstödet förser oss med lite kort information om varför och hur vi kan genomföra mer inkluderande dialoger, om jämställdhet och barnperspektiv och inte minst exempel på metoder som går att tillämpa i olika sammanhang.

Vi har fokuserat på de grupper som vi har varit sämst på att inkludera i våra processer. Först och främst så handlar det om barn och ungdomar. Men även andra grupper som är svåra att nå med våra traditionella dialogmetoder. Tre grupper som vi ofta missar är nyanlända, personer med mentala funktionsvariationer och äldre som flyttat till någon form av seniorboende.

För att försöka inkludera så många som möjligt har vi anlagt en intersektionell ansats där vi samtidigt arbetar utifrån fler maktperspektiv. Normkritiken finns med som ett övergripande förhållningssätt i det här metodstödet där vi först och främst problematiserar oss själva och våra traditionella metoder till dialog.

Avsikten med metodstödet är att det ska ge stöd till medarbetare i kommunal verksamhet som arbetar med dialoger med invånarna. Ytterligare så bidrar metodstödet till att sprida de erfarenheter och kunskaper vunna i projektet. Förhoppningen är att metodstödet ska var enkelt att använda och vara ett stöd och en inspiration inför ett dialogarbete.

Metodstödet bifogas som Bilaga 5 till slutredovisningen.

5. Ändringar och avvikelser

Två förändringar har skett i projektet, båda avstämnda och godkända av Boverket. En reviderad projektbeskrivning gjordes 2015-01-13 vilken innehöll följande ändringar:

- 1) Ändring av rubriken till ”Jämställt medskapande - utformning av offentliga miljöer i samhällsplanering” från tidigare ”Jämställt medskapande - utformning av offentliga parkmiljöer i detaljplanering”
- 2) Förlängning av projektet till 1 oktober 2016 då vi förlorat en planarkitekt och precis nytillsatt planchefstjänsten.
- 3) Utökning av den geografiska avgränsningen till att omfatta den offentliga miljön på området Östra Nibble. Tidigare hade vi avgränsat dialogen till att handla om den blivande Äppelparken i detaljplanen för Östra Nibble 5 samt en lek/-aktivitetspark i Centruparken.

Den reviderade projektbeskrivningen godkändes 2015-01-28.

Den andra förändringen var att vi frångick vår geografiska avgränsning till Östra Nibble och utformade ett delprojekt och en dialog med ungdomar i centrum. Planen var att ungdomarna på Östra Nibble skulle få vara med och kreativt utforma en plats. Vi hade en plats som förslag, en nedgången tennisplan. Tanken var att vi i sociotopkarteringen skulle ta reda på om tennisplanen var en lämplig plats att låta ungdomarna vara med att utveckla.

Det framkom i sociotopkarteringen att vi hade mycket svårt att nå ungdomarna på det här området. Intresset från ungdomarna var mycket lågt, och de var inte intresserade av området där de bor. De var intresserade av och ville vistas på andra platser på orten framförallt i centrum – vilket var anledningen till att vi utformade en dialog med ungdomar kopplad till ett nytt planprogram för centrum. Förändringen godkändes via mejl av Olivera Kotevski 2016-01-20.

6. Bilagor

Bilaga 1: Delprojekt 1 - En sociotopkartering över Östra Nibble

Bilaga 2: Delprojekt 2 - En Skolgård för Alla

Bilaga 3: Delprojekt 3 - En Skog för Lek och Lärande

Bilaga 4: Delprojekt 4 - UngDialog

Bilaga 5: Pilotprojektet: Alla får tycka till!

Bilaga 6: Metodstöd för jämställda och jämlika dialoger

Bilaga 7: Ekonomisk redovisning

HALLSTAHAMMARS
KOMMUN